

Жорж Блон

Лов на китове

– Пръхти! Ей там! Пръхти!

Прастарият вик от наблюдателницата¹ – събужда и най-дълбоко заспалия харпунджия. Ейнар Бьорник не спеше на своя мостик, разбира се, не! Вече беше отворил вратата: той тичаше по трапа, който свързваше мостика с платформата, да, той тичаше, той летеше над палубата въпреки силното вълнение, което тресеше парахода. Душ от пръски го посрещна на носа. Очите на Бьорник бяха две настървени лъскави цепки в мокрото му лице. Той се обърна, вдигна глава към наблюдателницата:

– Къде? Къде?

Една ръка махаше френетично от бъчвата.

– Ей там, там, право напред! Пръхти! Пръхти!

Бьорник погледна отново. Хоризонтът се издигаше и спускаше пред него, а сивите вълни запращаха пяната си към бялото небе.

– Пръхти! Ей там! Там! Пръхти!

От върха на един воден купол между две вълни Бьорник забеляза фонтана. Въпреки разстоянието той без колебание разпозна водния букет, който се разпукваше право нагоре, с притъпен връх от силния вятър. Фонтан на голям син кит. Бьорник постави лоста на машинния телеграф на „пълен напред“, замаха с лявата си ръка към носа, за да покаже на рулевия, че трябва да държи така, право пред себе си.

Слава богу, дните на кашалота бяха изтекли. Международната китоловна комисия беше обявила по радиото, че ловът на сини китове е открит – вече можеше да се гони този първокласен дивеч, това несравнимо богатство. Бьорник още беснееше, като си спомнеше тази скъпоценна плячка, дето трябваше да я отминава, да я оставя да си скача весело и най-нахално в морето, а в това време оръдието да стои заредено с харпун, готов да излети.

Укрепеният вълнорез на парахода цепеше морето, хвърляше се срещу вълните, блъскаше ги, пяната хвърчеше пред оръдието и пръскаше Бьорник. Но Бьорник дори не забелязваше, той целият беше поглед, закован в морето, премерващ при всяко качване на кораба разстоянието между оръдието и фонтана на кита. Сухоземецът не би забелязал този фонтан сред развълнуваната синя шир; ала Бьорник, Бьорник го виждаше прекрасно и не преставаше да преценява разстоянието. Няма съмнение, китът не идваше срещу парахода, той плуваше в същата посока. Но не много бързо. Параходът се носеше с най-голямата си мощ, целият му

---

1. Наблюдателна площадка, прикрепена към мачтата – предимно на спасителните и китоловни кораби. Може да бъде кош или бъчва. Б.пр.

корпус се тресеше от усилията на машините. Бьорник имаше чувството, че корабът му не помръдва, че е залепнал за морето. Тялото му, неговото собствено тяло се тресеше.

„Ще се гмурне! Ще се гмурне и рискуваме да го загубим!“

Животът на капитана-харпунджия по ловните места е едно изтощително и непрестанно напрежение. „Е, какво? Няма китове, а? Кога най-после ще чуя този вик «Пръхти»? Най-после, чувам го, добре, виждам фонтана, да побързаме! Но дали ще е дълго пред очите ми този фонтан! Ако китът се спусне надолу, ако се гмурне в дълбочините, ще го видя ли пак и къде, в какви условия? Няма ли да чуе кораба, който го гони, няма ли да побегне с всичка сила?“

Синият кит е шампион на бързина. Побегне ли, може да стигне двацет възла. А параходът – осемнайсет... при условие, че морето не е против него, както днес.

Бьорник изруга. Няма вече фонтан над морето. Китът се гмурваше. На каква дълбочина, на какво разстояние, иди го питай! Синият кит изчезва в дълбочините за пет, десет, петнайсет минути. Ужасно мъчителни за харпунджията.

Бьорник се обърна. Той видя над себе си мъжете от палубата, които го гледаха. Почти целият екипаж беше там, включително и готвачът. Единствено механиците, радистът и кърмчията бяха на поста си и сигурно се пукаха от яд, че не могат като другите да отидат да се поокъпят на палубата. Някои от тези хора бяха виждали преследвани, харпунирани, влачени край борда китове, но за тях всеки нов кит беше също тъй възбуждащ, както първия; нищо не би ги възпряло да изтичат на палубата, за да го видят – дори и смъртната заплаха, така им се струваше.

– Е, какво! – кресна им Бьорник. – Гмурна се! И сетне? Като сме го изтървали, изтървали сме го.

Отказваше ли се Бьорник? Никога! Всеки забелязан и подгонен кит му принадлежеше, както собствената му кръв, и ако изтървеше някой от тях, сякаш нещо от самия него се откъсваше. Всеки път, щом видеше лицата на своите хора, обърнати към него, лицата на хората, чиито око и ръка беше той, струваше му се, поне за минута, че добива от тях някаква свръх-Човешка сила, някаква неуязвимост. Но преди края всяка оптимистична дума можеше да донесе нещастие. Вдигайки очи, Бьорник се запъти към мостика.

– Три четвърти напред!

Вероятно китът не се беше спуснал с пълна скорост към

дълбочините; не трябваше да го задминават много. Бьорник се върна само няколко стъпки по мостчето, за да извика на наблюдателя:

– Ще те хвърля в морето, ако заспиш!

Не, нямаше опасност да заспи в бъчвата си. От движението на кораба този манекен в шуба се мяташе в ужасни елипси около мачтата.

– Не мога да пръхтя вместо него! – извика мъжът.

Бьорник вдигна рамене, върна се на мостика, където всички прозорци бяха смъкнати. Щом се появише фонтан, Бьорник отваряше всичко, не искаше да има никаква преграда, никаква пречка между него и кита. Там, на носа, оръдието се издигаше към бялото небе и се спускаше обляно от водни пръски. Вятърът полюшваше висящия край на блестящото харпунно въже, дълго сто и двайсет метра. Всяко от тези найлонови въжета струваше двеста ливри; никое от тях не можеше да послужи за повече от двайсет кита, някои се скъсваха от първия път. Но един син кит можеше да струва две хиляди ливри.

– Вятърът не отслабва – каза човекът на руля.

– Виждам, да го вземе дяволът!

От вятъра всички опнати въжета на кораба трептяха като струни на арфа. Бьорник хвърли поглед към десния борд. Над бялата бариера на грамадния леден блок, не много високо над хоризонта, небето ставаше моравосиьо. Между скования в лед бряг и парахода – няколко големи айсберга. От другата страна, от левия борд, се забелязваше миниатюрният силует на помощната лодка, предназначена да прибира убитите китове и да ги буксира до кораба-майка. Нищо друго по морската шир. Корабът-майка беше невидим, отвъд хоризонта, някъде отлязо на борда. Бьорник знаеше, че барометърът спада. Дали лошото време нямаше да се обърне на буря?

– Пръхти! Ей там, там, пръхти!

Бьорник се хвърли навън. Още не беше стигнал платформата и видя фонтана. Видя фонтана и кита, който току-що бе изплувал, съвсем близо. На триста метра. Лъскавият му синкавочерен гръб, огромен и въпреки това изящно източен, се носеше в морето, пряко на вълните, с фонтана напред, притъпен от вятъра. Бьорник размаха дясната си ръка, но явно и рулевият виждаше кита, защото параходът вече се завърташе дясно на борд.

Бьорник държеше лоста на оръдието, дясната му ръка стискаше като в клещи лоста на тежкото масивно малко оръдие, което, отлично регулирано, се въртеше около оста си като детска играчка.

– Почакай, хубавецо! Почакай!

Китът пореше величествено вълните, все по-голям и по-хубав, плъзгащ се без всякакво усилие напред.

– Ела ми, ела ми, хубавецо! Дай само да ти се метна на гърба!

Бьорник говореше съвсем тихичко в полуглас, а може и да не говореше, може думите да съществуваха само в мислите му. Бедрата на Бьорник се бяха схванали, габарите на ботушите му се забиваха в гредите на платформата, лицето му, мокро от ледените пръски, се гърчеше; но харпунджията не усещаше пръските, не усещаше тялото си, целият беше една единствена мисъл, обзета изцяло от този кит, който се плъзгаше в морето; и наистина, в този момент Бьорник се сливаше с растящия пред него кит, той беше част от животното, което-се плъзгаше с него сред вълните. Китът беше вече само на шейсет метра, на петдесет...

Чу се изстрел, харпунът излетя. Бьорник остави оръдието, спусна се към машинния телеграф: „Най-малък напред! Стоп! Най-малък напред!“ Харпунът добре се бе забил, точно зад главата. Не трябваше да излиза оттам. Бьорник гледаше ту кита, ту човека на скрипеца.

– Не тегли! Стоп! Отпусни малко. Вържето се опъваше, извиваше се.

– Дойде ли, хубавецо! Дойде! Леко! Леко!

Китът беше на триста метра от носа. Той се напрягаше, мъчейки се да повлече парахода, а параходът го следваше и го теглеше назад. Бьорник не преставаше да дава заповеди на машината или на скрипеца, за да може вържето да задържи кита, да го отпусне малко, пак да го задържи! О! Синият кит! Този шампион, който старите китоловци не можеха да преследват с малките си лодки, не смееха да го нападат, големият кит беше намерил сега достоен противник! Харпуниран, колко малко шансове му остават! Изхвърлен като снаряд, харпунът целият потъва в кита, частта зад острието избухва веднага и шиповете на харпуна се разтварят. Парчетата, пръснати от експлозивната глава в голямото тяло, навярно го карат да страда ужасно и постепенно парализират жизнените му центрове.

От време на време китът се гмуркаше, опъваше вържето и се издигаше, пръхтейки. Ала този фонтан сега не беше тъй мощен, вятърът го притискаше надолу. Струпаните на носа мъже замлъкваха, щом някоя вълна скриеше кита, и започваха отново да крещат възбудени, като на боксов мач, щом животното се появише отново, притегляно от вържето – все по-близо и по-близо. Дългият и широк гръб се издигаше вече побавно над водните склонове, задържаше се за малко и се връщаше обратно.

– Ето го! Ето го! Пипнахме го!

– Мълчете! – реवेशе Бьорник. – Ще ви избия!

Голямата опашка продължаваше да се извиа, летящата маса се издигаше пак, достигаше някой пенест хребет и изчезваше. Мъжете ругаеха, проклинаха. Но безпомощното въже се опваше отново, черният гръб се мярваше в някоя падина. Китът беше най-малко на петдесет метра.

– Стоп! Малък назад!

– Цъфти! Цъфти!

Мъжете викаха и се вкопчваха едни в други, с отворена уста, омагьосани. Фонтанът беше порозовял, ясно се виждаше как цветът му се променя на фона на бялото небе. После той стана направо червен. Китът „цъфтеше“, той изпръхтяваше кръвта си.

Кръвта избликваше от пробитите му дробове, излиташе в небето с вятъра, падаше като дъжд на няколко метра от кита, оставяйки голяма червена локва в морето. Мъжете бяха замълчали. Против волята си те бяха замълчали, за да чуят и... чуха. Въпреки симфонията на вятъра във въжетата те чуха силното хъхрене на агонизиращия кит, някакво бучене, което напомняше за миноносец, понесен с всичка сила, странен, левиананов мъчителен плач, горчива сладост в ухото на китоловеца.

За последен път се разтърси въжето, хъхренето спря изведнъж. Червеният гейзер секна, черна кръв покапа по гърба на кита. Голямото тяло се наклони встрани, показа се светлият му набръчкан корем. На платформата Бьорник въртеше лоста на машинния телеграф.

– Отпускай! Отпускай!

Мъже тичаха по палубата, влачейки вериги, размотавайки метални въжета. Китът вече докосваше вълнореза. Помощник-капитанът, който се бе качил на платформата до Бьорник, се наведе рязко напред и със силен удар заби едно кухо копие в набръчкания корем.

– Помпете! Помпете!

Издъхнат ли, сините китове бързо потъват. Това бе другата причина, поради която древните китоловци са се отказвали да ги харпунират. Кухото копие, забито в кита, щеше да вкара достатъчно въздух в нето, за да го задържи на повърхността.

– Бързо! Бързо! – крещеше Бьорник.

Помощник-капитанът изтръгна копието и на негово място натика дървена конусообразна тапа. Бьорник се беше върнал на мостика.

– Напред три оборота! Ляво на борд. Стоп.

Трябваше да се маневрира, за да може китът, все тъй задържан от въжето, да застане край борда с опашка към носа. Скрипецът пак започна да се върти.

– Спрете скрипеца!

Неколцина мъже се мъчеха да надянат една верига около кита, близо до опашката. С помощта на веригата трябваше да извадят опашката от водата и да нахлузят голяма халка от стоманено въже, ето какво трябваше да се направи. Сетне щяха да отпуснат веригата, да откъснат въжето от харпуна (него щяха да го извадят на кораба-майка), а помощната лодка щеше да прибере по-късно кита е въжената гривна. Усъвършенствуваните методи, с които днес си служат китоловните параходи, правят маневрите сравнително лесни при хубаво време. Ала вълните разтърсваха и кораба, и кита – мъртвата сто и тридесеттонна маса теглеше веригите, теглеше скрипеца, щеше да откърти палубата! И над цялата тая суматоха Бьорник крачеше напред-назад по трапа, крещейки заповеди.

– Спите, майка му стара! Всичките спите! Какво, морето ли искате да го прибере?

– Пръхти! Пръхти!

Всички вдигнаха глави. Горе наблюдателят в шубата махаше назад към кърмата. Виждаше се друг кит.

– Пръхти! Пръхти! Ей там, пръхти!

Бьорник изтича към мостика и затръшна вратата. Мъжете го видяха да се появява отново на малката надстройка, да се изкачва по трапа.

– Вие какво? Да не мислите, че сте на кино? – кресна помощник-капитанът. – Я се стреснете!

Един моряк с две ръце забиваше в гърба на кита дълъг прът, на чийто край трептеше жълт платнен триъгълник с номера на парахода. Радистът вече бе говорил с кораба-майка и там, в едно добре затворено помещение, един счетоводител отбелязваше в една колона на своя регистър една хоризонтална черта, която щеше да задраска с друга вертикална, щом вдигнеха кита на палубата за обработка.

– Охлюви такива! – извика Бьорник, дошъл отново на трапа. – Да не искате всички да изпукате от глад? Да не сте оглушали?

– Пръхти! Пръхти!

Наблюдателят пак бе започнал да вика, сякаш викът му щеше от това разстояние да пониже кита, сякаш щеше да прати парахода отгоре му.

– Знам! – изрева Бьорник. – Убиваш ме!

Ако не беше извикал, капитанът щеше да го обвини, че спи! Найсетне мъртвият кит беше овързан, той падна отново във водата, една вълна го отнесе с трептящото знаме на пръта. Предупредена по радиото, лодката трябваше да е тръгнала към него. Бьорник се убеди в това само

с един поглед и се върна на мостика.

– Пълен напред! Двайсет и пет вдясно!

Корабът подскочи разтресен целият от внезапния тласък. Бьорник видя мъжете, които се хващаха за каквото сварят на палубата. Нямахме време за изпипване на маневрата. Китът беше далеч.

Бьорник забеляза, че вятърът се обръща бързо на юг, донасяйки ледения дъх на крайбрежните блокове. Лош знак. Трябваше да настигнат кита, преди вълните да са сменили посоката си.

Китът изчезна, после се откри отляво, след като бе изчезнал в дълбочините – за някакви пет минути само.

– Ляво десет.

Морето подхвана парахода откъм мидела, след туй напреко – мостикът се наклони с двајсет и пет градуса, – след туй откъм предния ляв борд.

– Тъй дръж.

Корабът вече се изравняваше с вълната. Но скоростта бе намаляла. Бьорник се обади в машинното.

– Правите ли всичко, каквото можете?

Да, в машинното правеха всичко, каквото можеха, но не можеха все пак да потрошат кораба...

– Дай малко дясно. Така. Сега ляво.

Бьорник слагаше ръката си върху ръката на рулевия. Той не усещаше деформираните си от ревматизма пръсти, замръзнали в ръкавиците. Фермата в Зандефиорд, комфортът на онзи дом, построен с помощта на изтощителен лов, понтиакът, подарен от Йоханес – той не съжаляваше за нищо, дори и не мислеше за това. Той беше само един ловец, нещо като риба-ловец на китове.

– Пръхти! Пръхти!

Бьорник отново тръгна по трапа към платформата. Този път трябваше да се държи за перилата. Водните маси, които се издигаха откъм предния ляв борд, много по-високи от парахода, се сгромолясваха върху палубата. Мъжете на палубата бяха вдигнали лица към капитана, като зрители в цирк, вперили поглед в трапеца. Вече съвсем близо, може би на сто метра. Бьорник виждате кита, който се вдигаше и спускаше пред парахода. Малко по-малък от предишния, той си плуваше съвсем спокойно, сякаш се чувствуваше неуязвим в този морски хаос.

„Ако го изпусна...?!“ – помисли си Бьорник.

Като всички харпунджии, той беше изпускал много китове, плашливи, хитри, изплъзващи се неочаквано, и често, след като ги бе

изпускал, се бе връщал обратно и ги бе хващал. Но да се маневрира в такава време нямаше да е лесно.

– Хайде, хубавецът ми! Хайде! Близичко, близичко!

Мишената – и огромна, и близка – се движеше много бързо пред оръдието, издигаше се до небето и – буф! – изчезваше! На платформата Бьорник също се бе устремил над морето като онези фигури, поставяни на носа, с които моряците в древността умилюваха Нептун. Навремени плисъци морска вода, запратени в лицето му, го заслепяваха напълно. Той отново отваряше очи: добре! Китът си беше на мястото.

Мъжете на палубата виждаха отчетливо как голямата опашка мърда във вълните. Бум! Бьорник беше стрелял. Не се вижда китът! Обтегнатото въже потъваше все повече, сякаш някакъв подводен скрипец светкавично го бе развил. Бьорник се мятеше като демон по платформата.

– Отпускайте! Отпускайте!

Въпреки голямата си скорост параходът се влачеше като корито.

Този луд бяг изглеждаше невероятен, не можеше дълго да продължи! Бьорник с тревога очакваше първото охлабва-не на въжето. В гонитбата параходът се бе доближил до крайбрежните ледове и няколко големи айсберга се виждаха сега чудесно, право отпред.

„Ще се блъсна отгоре им!“ – помисли си Бьорник.

Той се обърна, за да предупреди моряците:

– Готови ли сте? Няма да имаме и секунда за губене, казвам ви!

Те се заеха да приготвят въжетата и веригите. Всеки от тях мислеше, че щяха да са нужни поне четири ръце, за да могат да се движат и работят шо-годе безопасно по тази палуба-люлка. Те също виждаха айсбергите. Вятърът сковаваше в лед брадите и веждите им.

Когато Бьорник видя, че въжето се засвоява леко, най-после се засвоява, издигайки се бавно, той не можа да сдържи радостния си вик. Направи знак на мъжете при скрипеца да забавят. При такова море не можеше да се спре параходът, трябваше да се действа със скрипеца. Да придърпат въжето, да го отпуснат, както рибар изтегля дългоочакваната пъстърва с макарата си. Бавно-бавно китът се показа отново.

– Пипнах те, проклетнико! Пипнах те!

Така беше. Хвърляйки се тъй лудо към дълбочините, кичът бе изразходвал отведнъж силите си. По-малко от минута след като изплува, той спря внезапно сред морето и изпръхтя кръвта си. Мъжете видяха как фонтанът става розов, после червеи. Умиращият беше тъй близо, че усетиха зловонната миризма, а вятърът запрати кървавия дъжд чак до тях.

Напомпването и овързването на предишния кит беше само детска игра. Помощник-капитанът се бе проснал по корем в края на платформата, водата го заливаше, двама мъже го държах за краката – не успяваше да метне копието си към огромните вълни.

– Да опитам ли аз? – попита го Бьорник.

Все тъй изопнат, вторият направи някакво движение, което трябваше да означава вдигане на рамене. Най-после успя. Успя да постави тапата. Десет минути бяха необходими, за да докарат кита край борда. Мъжете, които се опитваха да свържат опашката, имаха чувството, че се борят с живо същество. Всеки път, щом тялото се отдалечаваше, един от тях рискуваше да падне в морето. Те чуваха зад себе си, над себе си отчаяния глас на Бьорник, а вълните плискаха ледената вода във вратовете им. Когато най-после гривната беше прекарана, няколко души се строполиха на палубата.

– Дръжте се! – извика им Бьорник. – Ако ви отнесе морето, няма да ви спасявам.

Те се повлякоха към стълбата. Забитият в кита прът се огъваше като тръстика на вятъра: снежинки се носеха в замръзвания въздух.

След като китът беше най-после завързан, Бьорник се върна на мостика. Той накара да вдигнат всички прозорци.

– Напред! Към айсберга.

Подир по-малко от час параходът вече бе престанал да се тресе от побеснелите вълни. С машини на най-малък ход, той се държеше така – срещу вълните, съвсем разумно, на трисет метра от огромната маса на айсберга. От всички страни на тази маса се спущаха грамадни вълни, но тъкмо пред айсберга имаше зона на относително спокойствие, в която параходът можеше да се укрие. Врагът номер едно на мореплавателите се превръща в покровител на китоловците в Антарктика всеки път, щом лошото време ги принуди да прекъснат лова.

КРАЙ

© Жорж Блон
© 1983 Ася Къдрева, превод от френски

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2008

Издание:

15 морски истории
Френска, първо издание
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1983
Рецензент Бояна Петрова
Преводач Ася Къдрева
Редактор Панко Анчев
Художник Димитър Трайчев
Худ. редактор Иван Кенаров
Техн. редактор Добринка Маринкова
Коректори Светла Димитрова, Мария Филипова
Дадена за набор на 29.VII.1983 г. Подписана за печат на 5.XI.1983 г. Излязла от печат
м. декември 1983 г.
Изд. № 1700. Формат 60×90/16. Печ. коли 14,75. Изд. коли 14,75
УИК 10,56 Цена 1,40 лв. ЕКП 9536622311; 6126–18–83. Пор. № 210
ДЧ 840–32
Печат: ДП „Стоян Добрев-Странджата“, Варна
с/о Jusautor, Sofia

15 histoires de mer
Gautier-Languereau, 1966

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9420>]